

Drogi uczestniku konkursu,

I Słuchając nagrań ptaków musisz samemu wypracować sobie własną metodę pozwalającą na ich rozróżnienie i zapamiętanie. Poszukaj sposobu jak przyporządkować nazwę ptaka do jego odgłosu. Jeśli napotkasz w tej kwestii trudności, to pomocne mogą być narzędzia do określenia, uporządkowania, uszeregowania, scharakteryzowania, opisanie i w końcu do łatwiejszego zapamiętania i rozróżnienia poszczególnych odgłosów. Poniżej zebraliśmy podpowiedzi, które możesz użyć, zastosować i przyporządkować wg własnego uznania i sposobu.

1. Terminy i określenia opisujące cechy słyszanego dźwięku
(w nawiasach przytoczone są nazwy muzyczne, które możesz stosować, ale nie musisz. Mają tę zaletę, że jednym włoskim słowem opisują cechę, którą w języku polskim określić trzeba kilkoma. Jednakże stosując je bądź wierny dokładnemu jego znaczeniu).

W zależności od częstotliwości, natężenia, barwy i czasu trwania słyszany **dźwięk ptaka może być:**

niski, wysoki, głośny (forte), cichy (piano), umiarkowany (mezzo forte/piano), miły, lekki (leggiero), drażniący, łagodny (tranquillo), ostry, stłumiony, przenikliwy, szlachetny, pospolity, miękki, subtelny, zdecydowany, uporczywy (ostinato), jaskrawy, matowy, krótki, długi, przeciągły, jednostajny, narastający (crescendo), zanikający (diminuendo), niespokojny (agitato), słodki (dolce), bolesny (doloroso), energiczny, majestatyczny, wyrazisty (marcato), itp.

2. Terminy i określenia odnoszące się do melodii śpiewu ptaka
(melodia to uporządkowane następstwo dźwięków o różnej wysokości i długości trwania).

W zależności od charakteru, nastroju, kierunku, kształtu, rozpiętości, wysokości, tempa i długości **melodia śpiewu ptaka może być:**

śpiewna (cantabile), ożywiona (animato), spokojna (tranquillo), niespokojna (agitato), żywiołowa (con fuoco), ruchliwa (con moto), słodka (dolce), bolesna (doloroso), energiczna, emocjonalna (espressivo), z wdziękiem (grazioso), lekka (leggiero), delikatna, smutna (triste), ciężka (pesante), majestatyczna, wyrazista (marcato), śmiała (risoluto), dowcipna (scherzando), powściągliwa (sostenuto), nawołująca, odstraszaająca, jasna, stłumiona, mroczna, radosna, gwałtowna (apassionato), dzika (feroce), jak gdyby uderzana młotkiem (martellato), zanikająca (perdendo), bardzo wolna (grave, largo), wolna (adagio, lento), andante (w tempie chodzenia), umiarkowana (moderato), dość szybka (allegretto) szybka-wesoła (allegro), szybka-ożywiona (vivace), bardzo szybka (presto), wznosząca (wykorzystuje dźwięki coraz wyższe), opadająca (dźwięki coraz niższe), falująca, łukowa, jednostajna, różnorodna, o dużym lub małym ambitusie (odległość pomiędzy jej najniższym i najwyższym dźwiękiem), bogata, uboga, figurowana, ozdobiona, rytmiczna, skoczna, zaskakująca, w równym tempie ze stałym pulsem lub w swobodnym tempie bez stałego pulsu (rubato), itp.

melodia śpiewu ptaków może zawierać następujące elementy/składniki:

- płynny ześlizg – od wyższego do niższego dźwięku (glissando w dół) lub wślizg – od niższego do wyższego dźwięku (glissando w górę),
- dźwięki oparte na akordzie, ale wykonane po kolei (arpeggio),
- poszczególne dźwięki ściśle łączone, bez przerw (legato),

- poszczególne dźwięki krótkie i odłączone od siebie (staccato),
- pulsująco zmieniająca się nieznacznie wysokość dłuższego dźwięku (vibrato),
- drżenia – szybkie powtarzanie tego samego dźwięku (tremolo),
- szybkie powtarzanie dwóch dźwięków o różnej wysokości (tremolando),
- zwolnienia tempa w melodii (ritardando),
- przyspieszenia tempa w melodii (accelerando),
- stopniowe zgłoszenia (crescendo),
- stopniowe ściszenia (diminuendo),
- akcenty – wyróżniające się, silniejsze dźwięki,
- powtarzane grupy dźwięków w melodii (motywy, frazy, sekwencje),
- skoki wysokości dźwięków melodii, małe (małe interwały) lub duże (duże interwały), itp.

Melodia śpiewu ptaków może trwać nieprzerwanie, jakby bez oddechu lub zawierać przerwy (pauzy)

3. Dzięki tym określeniom i kategoriom będzie Wam łatwiej nazwać to, co słyszycie, np.

- melodia śpiewu ptaka jest **kantylenowa**, to znaczy śpiewna, „wpadająca w ucho”, miła i łatwa do zapamiętania,
- zawiera figury melodyczne - **figuracyjna**, to taka, która wykorzystuje przebiegi wielu drobnych dźwięków – czasem całe gamy i pasaże lub rozłożone akordy,
- sprawiająca wrażenie opowiadania - **deklamacyjna**, zawiera często powtarzające się dźwięki tej samej lub podobnej wysokości ułożone w krótkie motywy, tak jakby wyrazy, ale stanowiące logiczną całość, czyli frazy tak, jakby wypowiedane zdania,
- główna linia melodii zawiera ozdobniki - ornamentalna: melizmaty, przednutki (krótkie „przyklejone” dźwięki przed dłuższymi), tryle, obiegniki, mordenty, biegniki, które zagęszczają i ozdabiają melodię.

Życzymy powodzenia i służymy pomocą!

II Jeśli udało się dotrzeć do stopnia trzeciego konkursu - finału, to pomocne będą kolejne narzędzia. O każdym z ptaków zawartych w bazie konkursowej, których śpiew rozpoznajecie, można opowiedzieć. Oto zagadnienia, które powinieneś wykorzystać:

1. rodzina, do której należy dany ptak,
2. krótki opis zewnętrzny,
3. miejsca jego występowania (niziny, wyżyny, góry, jeziora, morze, łąki, lasy, drzewa, krzewy, pola, miedze, miasto itp.),
4. krótki opis gniazda,
5. krótki opis lęgu,
6. preferowany pokarm,
7. wędrowki/osiadły tryb życia,
8. liczebność i status ochronny i zagrożenia.

Informacje możesz znaleźć w licznych publikacjach książkowych, np. **Ptaki. Przewodnik Collinsa**. Lars Svensson, Killian Mullarney, Dan Zetterström, jak i w Internecie, np.:

http://ptaki.info/index_ptaki.php

<http://jestemnaptak.pl/>

Powodzenia!